

OPETUSTARJONTA

Käytössä 2025-2026
LOPS 2021

09.01.2025

SISÄLTÖ:

1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS (AI), SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS (AI1)	1
2. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS (AI), SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS (S2)	3
3. TEATTERI-ILMAISU	4
4. TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI, B1-OPPIMÄÄRÄ	5
5. VIERAS KIELI, ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ	7
6. VIERAS KIELI, SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ	8
7. VIERAS KIELI, SAKSA, B3-OPPIMÄÄRÄ	9
8. VIERAS KIELI, RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ	10
9. VIERAS KIELI, RANSKA, B3-OPPIMÄÄRÄ	11
10. VIERAS KIELI, VENÄJÄ, B2-OPPIMÄÄRÄ	12
11. VIERAS KIELI, VENÄJÄ, B3-OPPIMÄÄRÄ	13
12. VIERAS KIELI, ESPANJA, B3-OPPIMÄÄRÄ	14
13. KANSAINVÄLISYYS JA KULTTUURI	16
14. MATEMATIIKKA	16
15. BIOLOGIA	19
16. MAANTIEDE	20
17. FYSIIKKA	21
18. KEMIA	22
19. HISTORIA	23
20. YHTEISKUNTAOPPI	25
21. USKONTO, EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO	25
22. USKONTO, ORTODOKSINEN USKONTO	26
23. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	27
24. FILOSOFIA	28
25. PSYKOLOGIA	29
26. TERVEYSTIETO	30
27. LIIKUNTA	30
28. LIIKUNTAVALMENNUS JA HYVINVOINTI	32
29. MUSIIKKI	32
30. KUVATAIDE	33
31. KOTITALOUS	34
32. TEKSTIILITYÖ	35
33. TEKNINEN TYÖ	35
34. OPINTO-OHJAUS	35
35. OPISKELUN TAIDOT	36
36. TEMAATTISET OPINNOT	36
37. PROJEKTIOPINNOT (PROJL)	36
38. KORKEAKOULUOPINNOT	37

1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS (AI), SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS (AI1)

PAKOLLISET OPINNOT

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (ÄI1)

Opintojaksolla tutustutaan keskeisiin tekstilajeihin ja harjoitellaan niin tekstianalyysiä kuin aineistopohjaista kirjoittamistakin. Lisäksi opintojaksolla opitaan kommentoimaan toisen opiskelijan tekstiä. Opintojaksoon kuuluu myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus & Vuorovaikutus 1 (ÄI2&ÄI3)

Opintojakso koostuu kahdesta osasta: kieli- ja tekstitietoisuuden osuudesta sekä vuorovaikutuksen osuudesta.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Kieli- ja tekstitietoisuuden osalta opiskelija syventää ymmärrystään kielestä ja erilaisista tekstilajeista merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina, kehittää omaa kielellistä ilmaisuaan ja oppii pohtimaan myös kielenkäytön ideologisia ulottuvuuksia.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Vuorovaikutuksen osalta opiskelija harjoittelee ryhmäviestintätaitojaan: lisää omaa viestintärohkeuttaan sekä oppii analysoimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä ja tilanteista vaihtelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii myös antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojaksolla luetaan ja opitaan analysoimaan erilaisia kirjallisuuden lajeja keskeisiä oppialan käsitteitä käyttäen. Tavoitteena on monipuolistaa opiskelijan käsitystä kirjallisuudesta, ohjata häntä ymmärtämään kirjallisuuden monitulkintaisuutta ja sytyttää opiskelijan oma, kestävä lukuharrastus.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakso kehittää opiskelijan kriittistä lukutaitoa: jakson aikana opitaan analysoimaan erilaisia vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä ja tunnistamaan niiden ideologinen ulottuvuus. Opintojaksolla syvennyttään erilaisiin vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin ja opitaan käyttämään niitä niin omassa kirjoittamisessa ja puhumisessa kuin myös erilaisten tekstien tulkitsemisessakin. Opintojaksolla keskustellaan myös sananvapaudesta ja pohditaan sen rajoja.

Kirjoittaminen 1 (1 op) & Vuorovaikutus 2 (1 op) (ÄI6&ÄI7)

Opintojakso koostuu kahdesta osasta: sekä opiskelijan kirjoitustaitojen että myös hänen esiintymistaitojensa kehittämisestä.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Kirjoittamisen osuudessa opetellaan koko kirjoittamisprosessin hallintaa eli tekstin ideointia, aiheen rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentelyä ja muokkaamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opiskelija harjaantuu etenkin erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamiseen ja oman kirjoittajan äänen löytämiseen.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Vuorovaikutuksen osuudessa opiskelija lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä: hän kehittää omia esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja

tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä. Lisäksi opiskelija oppii analysoimaan ja arvioimaan sekä puhuttuja että audiovisuaalisia tekstejä.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson aikana opitaan tuntemaan Suomen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja opitaan analysoimaan niitä osana kulttuurikontekstia: jaksolla perehdytään kirjallisuushistorian keskeisiin tyylikausiin ja opitaan lukemaan kirjallisuutta siinä kontekstissa, jossa se on syntynyt.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson avulla opiskelija harjaannuttaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan, kuten kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin osallistumista. Lisäksi hän syventää kykyään analysoida ihmisten välistä vuorovaikutusta. Opintojakso koostuu pitkälti erilaisista käytännön harjoitteista oppitunneilla.

Opintojakso valmentaa myös PUHVI- kokeeseen (toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen).

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan kirjoittaa asiatyylinen, laaja teksti erilaisia aineistoja hyödyntäen. Opiskelija kehittää myös kirjoittamisprosessin hallintaansa ja taitoaan muokata omaa tekstiään.

Opintojakso valmentaa etenkin ylioppilaskirjoitusten kirjoitustaidon kokeeseen syventäen siinä tarvittavia taitoja.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä syventää ymmärrystään erilaisten tekstien tavoitteista. Lisäksi opiskelija oppii ottamaan erilaisten tekstien tulkinnassa huomioon myös kontekstia, jossa tekstit ovat syntyneet. Olennaista opintojaksolla on se, että opiskelija harjaantuu käyttämään tekstianalyseissään oppialan käsitteistöä ja oppii myös perustelemaan tulkintojaan. Opintojakso valmentaa etenkin ylioppilaskirjoitusten lukutaidon kokeeseen syventäen siinä tarvittavia taitoja.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI12L)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija löytää omat vahvuutensa kirjoittajana ja kehittää omaa persoonallista kirjoitustyyliään. Opintojaksolla löydetään kirjoittamisen ilo ja tehdään erilaisia luovan kirjoittamisen harjoituksia yksin ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija harjaantuu käyttämään erilaisia kielellisiä tehokeinoja ja tulkitsemaan erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä. Opintojaksolla annetaan ja saadaan palautetta omista teksteistä.

Kirjallisuutta monipuolisesti, 2 op (ÄI13L)

Tavoitteena on, että opiskelijan taito analysoida ja tulkita kirjallisuutta vankentuu. Opintojaksolla opiskelija voi hyödyntää omaa lukemisharrastustaan ja hänen yleissivistyksensä ja kirjallisuudentuntemuksensa lisääntyvät. Opintojaksolla opiskelija lukee sovitut teokset, joiden pohjalta keskustellaan ja laaditaan kirjallinen esitys.

2. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS (AI), SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS (S2)

PAKOLLISET OPINNOT

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojaksolla tuotetaan, tulkitaan ja arvioidaan keskeisiä tekstilajeja sekä niiden rakenteita ja ilmaisutapoja. Lisäksi opitaan havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään niitä omassa kirjoittamisessa. Luetaan pitkiä tekstejä, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä. Kirjoitetaan, referoidaan ja kommentoidaan tekstejä sekä opitaan lukustrategioita. Edelleen annetaan ja saadaan teksteistä palautetta rakentavasti ja itsetuntoa vahvistavasti. Opintojakso sisältää myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op) & Vuorovaikutus 1 (1 op) (S22 & S23)

Opintojakso koostuu kahdesta osasta: kieli- ja tekstitietoisuuden osuudesta sekä vuorovaikutuksen osuudesta.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Kieli- ja tekstitietoisuuden osalta opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. Hän oppii myös ymmärtämään kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle, hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä oman kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa.

Vuorovaikutus, 1 op (S23)

Vuorovaikutuksen osalta opiskelija kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana. Hän oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä lisäämällä viestintärohkeuttaan, syventämällä käsitystään kielestä ja identiteetistä ja oppimalla tarkastelemaan ihmisten välistä vuorovaikutusta erilaisten kontekstien ja puhekultuurien näkökulmasta.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojaksolla luetaan, tulkitaan ja opitaan ymmärtämään erilaisia kaunokirjallisia tekstejä. Opiskelija kehittää käsitystään kirjallisuuden lajeista, niiden ominaispiirteistä ja kirjallisuuden ilmaisukeinoista lukemalla suomenkielistä kirjallisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakso syventää opiskelijan kriittistä lukutaitoa, erityisesti medialukutaitoa: hän oppii ymmärtämään median toimintatapoja, median merkitystä identiteettien rakentumisessa ja median roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana. Hän oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja sekä perustelevaan myös omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana. Lisäksi hän oppii tarkastelemaan myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana.

Kirjoittaminen 1 (1 op) & Vuorovaikutus 2 (1 op) (S26&S27)

Opintojakso koostuu kahdesta osasta: sekä opiskelijan kirjoitustaitojen että myös hänen esiintymistaitojensa kehittämisestä.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Kirjoittamisen osuudessa opiskelija rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä.

Hän syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin ja oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Vuorovaikutuksen osuudessa opiskelija kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän taitojaan ja omaksuu niihin liittyviä strategioita. Hän lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojaksolla opiskelija lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan, kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa sekä oppii ymmärtämään eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa. Lisäksi opiskelija tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä osana maailmankirjallisuutta.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson avulla opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja sen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja koko yhteiskunnassa. Hän kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia erilaisissa yhteyksissä ja oppii toimimaan rakentavasti ja eettisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Hän oppii myös ymmärtämään vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta. Opintojakso valmentaa myös PUHVI-kokeeseen (toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen).

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä, harjoittelee omaäänistä kirjoittamista ja vahvistaa kirjoittamisen prosessin hallintaansa sekä taitoaan muokata tekstiä. Lisäksi opiskelija harjaantuu valitsemaan tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon. Opintojakso syventää etenkin ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija parantaa edelleen kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan, harjaantuu tulkitsemaan erilaisia monimuotoisia tekstejä ja oppii ymmärtämään tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa. Opintojakso syventää etenkin ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja.

3. TEATTERI-ILMAISU

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Teatteri-ilmaisun perusteet, 2 op (TEAT1L)

Opiskelija perehtyy ilmaisutaidon perusteisiin. Tämä opintojakso soveltuu hyvin myös esiintymistä jännittäville. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ilmaisutaidon perusharjoituksiin ja saa itseluottamusta mitä erilaisimpia vuorovaikutustilanteita varten.

Teatteri-ilmaisun jatko-opinnot, 2 op (TEAT2L)

Opintojaksolla vankennetaan ja syvennetään teatteri-ilmaisun perusteet -opintojaksolla harjoiteltuja ilmaisutaitoja. Opintojaksolla paneudutaan näyttelijäntyöhön, roolihahmon luomiseen, lavastukseen sekä äänitehosteiden ja vaatetuksen luomiseen. Tavoitteena on, että ryhmän kiinnostuksen mukaan valmistetaan pieni esitys.

Teatteri-ilmaisun syventävät opinnot, 2 op (TEAT3L)

Opintojaksolla syvennetään edelleen opiskelijan ilmaisutaitoja. Opintojaksolla tehdään erilaisia dramatisointiharjoituksia, vankennetaan teatteri-ilmaisun taitoja ja kehitetään draamallista ajattelua tutustumalla esimerkiksi soveltavaan ja osallistavaan draamaan (esimerkiksi foorumiteatteriin tai prosessidraamaan).

Teatteri-ilmaisun lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatteritaiteessa. Opintojaksoon kuuluu opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys sekä työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja siihen liittyvän portfolion muodostama kokonaisuus. Esityksen valmistaminen etenee Opetushallituksen ohjeiden mukaan.

Opintojakson opettaja toimii työprosessin käynnistäjänä ja ohjaajana, mutta vastuu työn etenemisestä on opiskelijalla. Opintojakson voi suorittaa kolmen edeltävän teatteri-ilmaisun opintojakson jälkeen.

4. TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI, B1-OPPIMÄÄRÄ

PAKOLLISET OPINNOT

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsia arjen vuorovaikutustilanteissa suullista viestintää painottaen sekä tunnistaa kielitaitonsa, vahvuutensa ja oman kieli- ja kulttuuritaustansa. Hän kehittää opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan, syventää ymmärrystään suomen ja ruotsin kielten suhteista sekä ruotsin kielen historiasta Suomessa. Opiskelija arvioi taitotasoaan (B1.1) asettaen omia oppimistavoitteitaan.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii kertomaan ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri viestintäkanavia käyttäen sekä kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan. Opiskelija harjoittelee palautteen antamista ja vastaanottamista sekä oman osaamisensa arviointia. Keskeisinä sisältöinä ovat ruotsin kielen käyttö arkipäivän vuorovaikutustilanteissa, oman elämän ja yhteisön hyvinvoinnin käsittely sekä ääntämisen harjaannuttaminen.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojaksolla tutustutaan suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin sekä ruotsinkielisiin medioihin. Opiskelija oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa ja seuraamaan uutistekstejä ymmärtäen niiden pääasiat. Keskeisinä sisältöinä ovat pohjoismaiset kulttuuriteemat, ruotsinkieliset mediat sekä ajankohtaiset ja opiskelijoita kiinnostavat aihepiirit ruotsiksi.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojaksolla opiskelija oppii tulkitsemaan tekstejä, jotka käsittelevät erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia, sekä harjoittelee mielipiteen ilmaisua kirjallisessa muodossa. Opiskelija tuottaa ohjatusti

lyhyitä tekstejä opintojakson aihepiireistä. Sisältöinä käsitellään kulttuurista moninaisuutta, erilaisia elinympäristöjä sekä ajankohtaisia yhteiskunnallisia teemoja nuorten näkökulmasta.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojaksolla opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä opiskeluun ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tutustuu tekstilajeihin, jotka tukevat itsenäistymistä ja urasuunnittelua. Sisältöinä käsitellään opintoja, ammatteja ja työelämää sekä tulevaisuuden suunnitelmia opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta. Lisäksi harjoitellaan elämänhallintaa itsenäistyvälle nuorelle, täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten ja laaditaan erilaisia hakemuksia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa puhumisen sujuvuuttaan ja tuottaa valmistellun suullisen esityksen. Opiskelija kehittää taitojaan dialogin rakentamisessa, puhumisen eri piirteissä sekä erilaisten vuorovaikutustilanteiden hallinnassa, huomioiden kulttuuriset seikat sekä formaalin ja informaalin viestinnän eron. Lisäksi opiskelijalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia käyttää ruotsia aidoissa tilanteissa ja ympäristöissä sekä arvioida ja kehittää omaa suullista osaamistaan. Opintojakson päätteeksi voi suorittaa Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeen, josta saa erillisen OPH:n todistuksen.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojaksolla opiskelija syventää taitojaan ruotsin kielen tulkitsemisessä ja tuottamisessa erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja eri kohderyhmille. Opiskelija laajentaa ymmärrystään sosiaalisen median käytöstä ruotsin kielellä sekä pohtii sen eettisyyttä ja vastuullisuutta, mukaan lukien sananvapauden merkitystä. Lisäksi opintojakso perehdyttää kansallisten kielitutkintojen vaatimuksiin sekä kestävään kehitykseen ja elämäntapaan.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Ruotsin kertausta, 2 op (RUB18L)

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin keskittymällä kirjoitelmien kirjoittamiseen, kuunteluharjoituksiin sekä tekstinymmärtämistehtäviin. Opiskelija syventää aiempaa käsitystään ruotsin kielen taidoista ja vahvistaa osaamistaan rakenteiden harjoittelulla.

Ruotsin taitojen vahvistaminen, 2 op (RUB19L)

Opintojakso keskittyy ensimmäisen vuoden opintojen sisältöjen kertaamiseen ja aiemmin opittujen asioiden vahvistamiseen.

Ruotsin suullinen viestintä, 2 op (RUB110L)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan suullista kielitaitoa. Keskeisinä sisältöinä ovat ajankohtaisiin tapahtumiin liittyvät keskustelut sekä opetussuunnitelman mukaiset aihepiirit. Kurssi sisältää ohjattua keskustelua, parikeskusteluita ja äänimateriaalin käyttöä suullisen kielitaidon kehittämiseksi.

5. VIERAS KIELI, ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

PAKOLLISET OPINNOT

Minä englannin kielen oppijana ja englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA1&2)

Aloitetaan perusopetuksessa hankitun kielitaidon vahvistaminen ja syvennetään kirjallista ilmaisua. Harjoitellaan suullisia taitoja, kuten mielipiteenilmaisua ja keskustelutaitoja eri kielenkäyttötilanteissa, myös kansainvälisissä yhteyksissä. Aihepiirit keskittyvät ihmissuhteisiin, hyvinvointiin ja nyky maailman verkostoitumiseen.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojaksone aihepiirit keskittyvät eri taiteenaloihin, kulttuurisiin ilmiöihin, englanninkielisiin medioihin ja luovaan toimintaan. Opiskelijoiden monilukutaitoa laajennetaan ja syvennetään, samalla kun he harjoittelevat kielen eri osa-alueita ja kielenopiskelutaitoja. Opiskelija kehittää itseilmaisuaan tuottamalla ja tulkitsemalla erilaisia tekstejä.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojaksolla harjoitellaan kriittistä luku- ja tiedonhankintataitoa, joita käytetään tuotoksissa. Aiheena ovat yhteiskunnalliset ilmiöt ja vaikuttamismahdollisuudet kansalaisyhteiskunnassa. Opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti ja tutustuu eri vaikuttamisen keinoihin. Samalla kehitetään lukutaitoa ja tiedonhakutaitoja, ja keskustellaan englanniksi aiheista kuten ihmisoikeuksista ja kansalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa. Opintojaksolla käsitellään eri tieteenaloja ja pohditaan tulevaisuuden visioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Opiskelija tutustuu tieteellisen tekstin piirteisiin ja harjoittelee tekstin tulkintaa, tiivistämistä, raportointia sekä tiedonhankinnan taitoja. Samalla kehitetään lukemisen strategioita ja tiedonhakutaitoja.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojaksolla käsitellään eri tieteenaloja ja pohditaan tulevaisuuden visioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Opiskelija tutustuu tieteellisen tekstin piirteisiin ja harjoittelee tekstin tulkintaa, tiivistämistä, raportointia sekä tiedonhankinnan taitoja. Samalla kehitetään lukemisen strategioita ja tiedonhakutaitoja.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojaksolla käsitellään jatko-opiskelua, työelämää, talousasioita ja yrittäjyyttä, kansainvälisyys toimiessa kantavana teemana. Opiskelija pohtii jatko-opintoja ja urasuunnitelmiaan, syventäen käsitystään kielitaidosta työvälineenä ja tutustuen eri tekstilajeihin. Opiskelija perehtyy talousasioihin nuoren ja yhteiskunnallisten näkökulmien kautta sekä harjoittelee lukio-opintojen jälkeisiä viestintätaitojaan.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojaksolla käsitellään sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää ekologista elämäntapaa ratkaisukeskeisesti, tarkastellen myös opiskelijan omaa elinpiiriä. Opiskelija analysoi ja tuottaa erilaisia tekstejä (fiktiivisiä, ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia tai kanta-aottavia), vahvistaen tekstin tulkinta- ja tuottamistaitojaan eri yleisöille. Lisäksi kehitetään analysointi- ja tiedonhakutaitoja.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojaksolla harjoitellaan monipuolista englannin suullista kielitaitoa, huomioiden vuorovaikutustilanteiden kulttuuriset ja kielelliset taustat. Kerrataan ja täydennetään aikaisemmillä opintojaksoilla käsiteltyjä aihepiirejä opiskelijoiden tarpeiden mukaan, vahvistaen puhumisen sujuvuutta, esiintymis- ja vuorovaikutustaitoja.

Kurssin päätteeksi voi suorittaa Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeen, josta saa erillisen OPH:n todistuksen.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Englannin kertaus, 2 op (ENA9L)

Opintojaksolla kerrataan aiemmin opittuja taitoja ja kehitetään kuullun, luetun ymmärtämisen sekä kirjoittamisen taitoja. Keskeisinä sisältöinä ovat teksti ja sanasto eri elämänalueilta, ja erityistä huomiota kiinnitetään YO-kokeen tehtävyytyyppeihin, kuten kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviin. Opiskelijat keskittyvät kertaamista vaativiin kielirakenteisiin ja kehittävät kirjoittamisen taitojaan.

Luetun ja kuullunymmärtämisen vahvistaminen, 2 op (ENA10L)

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan ymmärtämistaitoja sekä kuullun että kirjoitetun kielen osalta. Opiskelijat tutustuvat myös kirjallisuuteen laajemmin ja opettelevat sanavaraston laajentamisen keinoja. Tavoitteena on aktivoida sanastoa ja kielioppia. Keskeisinä sisällöinä ovat kuullun ja luetun ymmärtämisharjoitukset, YO-kokeen tehtävyytyypit sekä keskeiset rakenteet tarpeen mukaan.

Englannin niveljakso, 2 op (ENA11L)

Opintojaksolla opetellaan lukion kielten opiskelun työtapoja. Kerrataan aiemmin opittuja rakenteita ja sanastoja sekä laajennetaan niitä. Vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa ja opetellaan työskentelemään itselleen sopivalla tavalla sekä löytämään oppimista tukevia työtapoja. Keskeisinä sisällöinä ovat ajankohtaiset tapahtumat ja ihmiset. Rakenteet keskittyvät aiemmin opitun kertaukseen, erityisesti verbien aikamuotoihin ja sanajärjestykseen.

Englantia monin tavoin, 2 op (ENA12L)

Opintojaksolla kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja vahvistetaan kuullun ja luetun ymmärtämisen taitoja. Harjoitellaan kirjallisen ja suullisen viestinnän taitoja. Kurssi perustuu ulkopuolisten oppilaitosten tarjoamaan sisältöön, ja sen voi suorittaa esimerkiksi kesälukiossa tai kesäyliopistossa lomien tai lukukausien aikana.

6. VIERAS KIELI, SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Opintojakson aiheet keskittyvät luontoon, asuinympäristöihin ja kestäväan elämäntapaan. Käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa ympäristöasiat, kierrätys sekä energian tuotanto ja käyttö, joita tarkastellaan henkilökohtaisesta, paikallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Opintojakson aikana syvennetään kielitaitoa ja kulttuurista ymmärrystä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön ja työelämään. Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan ylläpitää ja kehittää kielitaitoaan myös lukio-opintojen jälkeen.

7. VIERAS KIELI, SAKSA, B3-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja sen suhteeseen aiemmin opittuihin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita arjessa ja tarvittavia viestintästrategioita. Opiskelijoita rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä, intonaatiota ja rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään kielitaitoa myös omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

8. VIERAS KIELI, RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson aiheet keskittyvät luontoon, asuinympäristöihin ja kestäväan elämäntapaan. Käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa ympäristöasiat, kierrätys sekä energian tuotanto ja käyttö, joita tarkastellaan henkilökohtaisesta, paikallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Opintojakson aikana syvennetään kielitaitoa ja kulttuurista ymmärrystä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön ja työelämään. Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan ylläpitää ja kehittää kielitaitoaan myös lukio-opintojen jälkeen.

9. VIERAS KIELI, RANSKA, B3-OPPIMÄÄRÄ**VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT****Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)**

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja sen suhteeseen aiemmin opittuihin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita arjessa ja tarvittavia viestintästrategioita. Opiskelijoita rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä, intonaatiota ja rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään kielitaitoa myös omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

10. VIERAS KIELI, VENÄJÄ, B2-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Opintojakson aiheet keskittyvät luontoon, asuinympäristöihin ja kestäväan elämäntapaan. Käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa ympäristöasiat, kierrätys sekä energian tuotanto ja käyttö, joita tarkastellaan henkilökohtaisesta, paikallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Opintojakson aikana syvennetään kielitaitoa ja kulttuurista ymmärrystä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön ja työelämään. Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan ylläpitää ja kehittää kielitaitoaan myös lukio-opintojen jälkeen.

11. VIERAS KIELI, VENÄJÄ, B3-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja sen suhteeseen aiemmin opittuihin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita arjessa ja tarvittavia viestintästrategioita. Opiskelijoita rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä, intonaatiota ja rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään kielitaitoa myös omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen ja sisältävät tärkeitä teemoja, kuten vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja, ja opitaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Opiskelijat hankkivat tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista, vertailevat niitä eri medioita käyttäen ja innostuvat kansainvälisestä toiminnasta.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja kuuntelijana. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Aiheina käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja, kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista. Aiheina käsitellään muun muassa musiikkia, elokuvia, kirjallisuutta, kuvataidetta sekä ruoka- ja tapakulttuuria.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Aiheina voivat olla muun muassa ammatinvalinta ja jatko-opinnot opiskelijan omasta näkökulmasta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson aihepiirit liittyvät ympäröivään maailmaan, yhteiskunnallisiin asioihin ja kestäväan elämäntapaan. Tarkastellaan ajankohtaisia teemoja kohdekielisistä medioista. Kerrataan kielen keskeisiä rakenteita, laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään kielen ymmärtämistä ja tuottamista eri viestintäkanavia käyttäen.

12. VIERAS KIELI, ESPANJA, B3-OPPIMÄÄRÄ

Oppimäärän tavoitteena on kannustaa opiskelijaa laajentamaan kielitaitoa ja jatkamaan kielten opiskelua myös lukion jälkeen osana elinikäistä oppimista. Opetus tukee kieli- ja kulttuuriosaamisen kehittämistä kohdekielen näkökulmasta ja auttaa ymmärtämään kielen ja ajattelun yhteyden.

Alkuvaiheessa painotetaan suullista kielitaitoa, mutta opiskelijaa ohjataan myös näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla voi tutustua kohdekielen kulttuuriin, teksteihin ja eri tieteenaloihin. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia jatkokoulutukseen ja työelämään, ja tukee myös muiden oppiaineiden opiskelua.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**Tervetuloa espanjankieliseen maailmaan! 2 op (EAB31)**

Tutustutaan espanjankieliseen maailmaan. Opintojakson opiskeltuasi osaat mm. tervehtiä, esittäytyä sekä kertoa perheestä ja arjesta espanjaksi. Saat mielenkiintoista tietoa espanjalaisten nuorten arjesta ja elämästä.

Matka espanjankieliseen maailmaan jatkuu, 2 op (EAB32)

Jatketaan kielen alkeiden opiskelua. Opintojakson opiskeltuasi osaat liikkua kaupungilla, asioida ravintolassa, käydä ostoksilla ja keskustella säästä espanjaksi. Tunnet paremmin espanjankielisten maiden elämää. Opit lisää selviytymiskeinoja vieraalla kielellä toimiessa.

Arkielämää, 2 op (EAB33)

Opintojakson opiskeltuasi osaat kertoa tavallisesta arkipäivästä ja vapaa-ajan vietosta sekä asioida lentokentällä. Osaat hoitaa myös viestintätilanteita puhelimitse ja sähköpostitse. Tutustut joihinkin tärkeisiin kielialueen juhliin ja tapoihin.

Matkalla, 2 op (EAB34)

Opintojakson opiskeltuasi osaat keskustella matkustamisesta. Osaat varata majoituksen, onnitella ja kertoa voinnistasi espanjaksi. Osaat myös kertoa menneistä tapahtumista. Tutustut Karibian alueeseen.

Tervettä elämää, 2 op (EAB35)

Opintojakson suoritettuasi osaat keskustella ympäristöstä ja kierrättämisestä sekä terveellisistä elämäntavoista. Osaat myös kertoa elämänvaiheistasi. Taitosi keskustella menneistä tapahtumista vahvistuu. Opetellaan vahvasti autenttisiin kielimateriaaliin tutustumista: kuunnellaan podcasteja, katsellaan videoita.

Mitä tekisin ilman kulttuuria?, 2 op (EAB36)

Opintojakson suoritettuasi osaat keskustella niin elokuvista ja kirjallisuudesta kuin musiikista ja kuvataiteestakin. Lisäksi osaat keskustella sekä yhteiskunnallisista asioista että tulevaisuuden suunnitelmistasi.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (EAB37)

Opintojakson suoritettuasi osaat keskustella opiskelusta, jatkosuunnitelmista ja työelämästä. Laajennat kieli- ja kulttuurituntemustasi. Saat kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Ajan hermolla, 2 op (EAB38)

Opintojakson suoritettuasi osaat lukea, ottaa kantaa ja keskustella monipuolisista ajankohtaisistakin aiheista. Kielitaitosi kypsyy ja syvenee. Opit toimimaan monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisissa tilanteissa toisen kulttuurin ja kielen piirissä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT**Espanjankielisen maailman juhlat, 2 op (EAB39L)**

Opintojaksolla sukellaan espanjankieliseen maailmaan juhlien kautta. Millainen on espanjalaisen maailman joulukuukin tai miten siellä otetaan uusi vuosi vastaan? Mitä juhlia ovat El Día de los muertos, La Tomatina, El Carnaval tai La Feria de Abril? Tutustutaan eri juhliin ja niiden perinteisiin suomeksi ja espanjaksi. Juhliin kuuluvat luonnollisesti myös ruoka, koristeet ja musiikki, ja niitä kaikkia kursilla päästään tekemään kuvataide-, musiikki- ja kotitalousopettajien johdolla. Kurssi järjestetään joka toinen. Opintojaksolle voivat osallistua 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat, joilla on suoritettuna espanjan opintoja vähintään kuuden opintopisteen verran.

Abikurssi, 2 op (EAB310L)

Opintojaksolla harjoitellaan kielitaidon eri osioita ylioppilastutkintoon valmistautuen - tekstin- ja kuullunymmärtämistä, rakenteita sekä kirjallista viestintää.

13. KANSAINVÄLISYYS JA KULTTUURI**Kansainvälisyys ja kulttuuri 1, 2 op (KAN1L)**

Opintojaksolla opiskelijat tutustuvat itse valitsemiensa maiden ja alueiden kulttuureihin.

Kansainvälisyys ja kulttuuri 2, 2 op (KAN2L)

Opintojaksolla opiskelijat tutustuvat jonkin maan kulttuuriin käytännössä opintoretken muodossa, valitsevat kohteen yhdessä opettajan kanssa ja keräävät rahaa matkaa varten. Opintoretken vierailukohteet ja ohjelma suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

14. MATEMATIIKKA**MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOKOKONAISUUS****Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)**

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opiskeltuja asioita, kuten lukujoukot, peruslaskutoimitukset, prosenttilaskenta, potenssien laskusäännöt, verrannollisuus, funktio, funktion kuvaaja, ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen, yhtälöpari, neliöjuuri, kuutiojuuri, potenssifunktio ja potenssiyhtälö. Lisäksi luodaan matemaattisia opiskelutottumuksia ja otetaan käyttöön matematiikassa tarvittavia ohjelmistoja.

MATEMATIIKAN PITKÄ OPPIMÄÄRÄ (MAA)**Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)**

Vahvistetaan yhtälönratkaisuun ja funktion tarkasteluun liittyviä taitoja. Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin sekä niiden ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Opitaan ratkaisemaan funktioihin liittyviä yhtälöitä ja polynomiepäyhtälöitä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja yhtälöiden ratkaisemisessa ja funktioiden tutkimisessa.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojaksossa opitaan ratkaisemaan geometrisia ongelmia konstruoimalla kuvioita tai kappaleita. Opintojaksolla harjoitellaan kulman, pituuden, pinta-alan, tilavuuden ja massan laskemista sekä ratkaistaan käytännön ongelmia geometriaa hyödyntäen. Laskemisen lisäksi harjoitellaan tehtävien ratkaisemista piirtämällä tilanteesta tarkka kuvio dynaamisen geometriaohjelman avulla.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Perehdytään geometriaan tasokoordinaatistossa. Tutkitaan erilaisia käyriä, kuten suoraa, ympyrää, paraabelia ja niiden yhtälöitä. Opitaan vektorin käsite ja vektorilaskennan perusteet. Opitaan ratkaisemaan tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa ja niihin liittyvissä sovelluksissa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Harjaannutaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Tutustutaan raja-arvon käsitteeseen ja funktion jatkuvuuteen. Opitaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana ja määrittämään erilaisten funktioiden derivaatat. Harjaannutaan käyttämään derivaattaa funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja derivoimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Tutustutaan integraalilaskennan peruskäsitteisiin kuten integraalifunktio ja määrätty integraali ja opitaan määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita. Opitaan soveltamaan integraalilaskentaa pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisessä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja integroimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Tutustutaan diskreettiin jakaumaan tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Pehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaan lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**3D-geometria, 2 op (MAA10)**

Syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Opitaan tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla. Vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opitaan käyttämään ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opitaan tuntemaan algoritmin käsite sekä tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat. Opitaan toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla. Pehdytään logiikan ja lukuteorian käsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin sekä osataan tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä. Osataan muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita. Täydennetään integraalilaskennan taitoja sekä pehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa. Opitaan käyttämään

ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA13L)

Opintojaksossa kerrataan pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen pääasiat sekä vahvistetaan ja monipuolistetaan ohjelmistojen käyttötaitoja. Tutustutaan aikaisempien vuosien ylioppilaskokeisiin.

Pitkän matematiikan ylioppilastehtävät, 1 op (MAA14L)

Opiskelija oppii soveltamaan matemaattisia taitojaan sekä ohjelmistoja luovasti ja joustavasti erilaisissa ongelmatilanteissa. Keskitytään aikaisempiin ylioppilaskoetehtäviin.

MATEMATIIKAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ (MAB)

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opiskelija oppii muotoilemaan ongelmia yhtälöiksi ja ratkaisemaan niitä. Keskeistä on myös ratkaisujen tulkinta. Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöiden ja polynomifunktioiden tutkimisessa ja ratkaisemisessa. Opiskelija tunnistaa aritmeettisen ja geometrisen lukujonon ja osaan soveltaa niitä esim. summien laskemisessa.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opiskelija oppii tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Opiskelija syventää taitojaan tasokuvioden ja avaruuskappaleiden ominaisuuksien tutkimisessa. Opiskelija oppii tutkimaan ja piirtämään geometrisia kuvioita ja kappaleita ohjelmistojen avulla.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opiskelija oppii ohjelmistojen avulla mallintamaan ja ennustamaan reaalimaailman ilmiöitä lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin avulla. Keskeistä on arvioida mallien luotettavuutta. Opiskelija oppii myös eksponenttiyhtälön ratkaisemista.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opiskelija oppii ohjelmistojen avulla käsittelemään ja havainnollistamaan tilastollisia aineistoja sekä laskemaan aineistoihin liittyviä tunnuslukuja. Opiskelija perehtyy todennäköisyyslaskennan keskeisiin käsitteisiin ja laskusääntöihin. Datan käsittely ohjelmistojen avulla on keskeisessä roolissa.

Talousmatematiikan alkeet (1 op) & Talousmatematiikka (1 op) (MAB6&MAB7)

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opiskelija oppii talousmatematiikan peruskäsitteet. Keskeisiä sisältöjä ovat korkolaskenta, indeksi, verotus sekä valuuttalaskut.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opiskelija syventää talousmatematiikan taitojaan. Talouden tilanteita mallinnetaan lukujonojen ja summien avulla. Perehdytään myös oman talouden suunnitteluun erilaisten talletusten ja lainojen avulla. Ohjelmistoilla on tärkeä osuus.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opiskelija oppii derivaatan avulla tutkimaan polynomifunktion kulkua ja ääriarvoja. Ohjelmistoja käytetään apuna funktioita tutkittaessa.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opiskelija oppii käyttämään normaalijakaumaa ja binomijakaumaa tilastollisissa tarkasteluissa. Opintojaksolla syvennetään tilastojen käsittely- ja tutkimustaitoja. Perehdytään luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteisiin.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT**Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10L)**

Opiskelija muodostaa aikaisempaa jäsentyneemmän ja syvällisemmän kuvan lukion lyhyen matematiikan pakollisten ja valinnaisten kurssien sisällöistä.

Lyhyen matematiikan ylioppilastehtävät, 1 op (MAB11L)

Opiskelija oppii soveltamaan matemaattisia taitojaan sekä ohjelmistoja luovasti ja joustavasti erilaisissa ongelmatilanteissa. Keskitytään aikaisempiin ylioppilaskoetehtäviin.

15. BIOLOGIA**PAKOLLISET OPINNOT****Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)**

Opintojaksossa perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma moduulissa on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Opintojaksossa tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Ekologian perusteet, 1 op & Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin, 1 op (BI2&BI3)

Opiskelija tutustuu ekologian perusteisiin, elämän monimuotoisuuteen ja ympäristön tilaan. Hän oppii ymmärtämään ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöihin, ekosysteemien toiminnan ja rakenteen, sekä luonnon monimuotoisuuden merkityksen. Keskeisiä teemoja ovat ekosysteemien rakenne, hiilen, typen ja fosforin kierto, populaatioiden ominaisuudet ja lajien väliset suhteet. Opiskelija käsittelee myös ympäristöongelmia Suomessa ja maailmalla, ja tutustuu ekologiseen tutkimukseen ja suojeluun. Hän oppii tutkimusmenetelmiä, osaa arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeihin ja ehdottaa ratkaisuja ympäristöongelmiin. Tärkeitä aiheita ovat ilmastonmuutos, rehevöityminen, ekosysteemipalvelut ja kestävä kehitys.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)**

Opintojaksossa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat

ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. opintojaksossa tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutokseen ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Elinten rakenteeseen ja toimintaan tutustutaan eri elinten/elinjärjestelmien konkreettisella tutkimisella.

Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksossa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla. Opintojaksolla toteutetaan yksi laajempi työ bioteknologisen menetelmän avulla.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Biologian kertaus, 2 op (BI7L)

Opintojakson tarkoituksena on valmistaa opiskelija suoriutumaan mahdollisimman hyvin biologian ylioppilaskirjoituksista. Opintojaksossa kerrataan lukiokursseilla käsiteltyjä asiakokonaisuuksia ja harjoitellaan erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista monipuolisin menetelmin. Sähköisen ylioppilaskokeen erilaisten ohjelmien käytön opettelu ja kertaaminen on keskeinen asia valmistautumisessa.

16. MAANTIEDE

PAKOLLISET OPINNOT

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakso perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Opintojakso käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoita ja hillitä sekä varautua ja sopeutua muutokseen.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojaksolla tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojaksolla tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta ja vuorovaikutusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta sekä ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakso perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia moduulissa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Maantieteen kertaus, 2 op (GE5L)

Opintojakson tarkoituksena on valmistaa opiskelija suoriutumaan mahdollisimman hyvin maantieteen ylioppilaskirjoituksista. Opintojaksolla kerrataan lukiokursseilla läpikäytyjä asiakokonaisuuksia ja harjoitellaan erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista monipuolisin menetelmin. Sähköisen ylioppilaskokeen erilaisten ohjelmien käytön opettelu ja kertaaminen on keskeinen asia valmentautumisessa.

17. FYSIKKA

PAKOLLISET OPINNOT

Fysiikka tutuksi, 2 op (FY1&FY2)

Opintojakson tavoitteena tutustua fysiikkaan systemaattisena ja kokeellisena luonnontieteenä. Opintojaksolla tutustutaan aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin, opitaan fysiikassa käytettäviä tiedonhankintamenetelmiä sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita. Tarkoituksena on saada kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan. Lisäksi perehdytään energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä ja opitaan vertailemaan eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia luoden valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä, osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä tekijöitä, osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä tunnistaa energiatasapainon ja lämmön siirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Tavoitteena on, että opiskelija osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä, osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta, ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa sekä tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Tavoitteena on, että opiskelija osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä, perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä, osaa kuvata jaksollista liikettä

fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä sekä osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Sähkö, 2 op (FY6)

Tavoitteena on, että opiskelija osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia, osaa käyttää kentän ja potentiaalın käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa sekä tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä ja sähköenergian tuotannon sekä siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta, tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia sekä ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja säteilyn turvalliseen käytön, tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan sekä ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Fysiikan kertaus, 2 op (FY9L)

Kerrataan aikaisempien opintojen pääasiat ja vahvistetaan luottamusta omaan osaamiseen. Lisäksi tutustutaan aikaisempien vuosien ylioppilaskokeisiin.

Fysiikan ylioppilastehtävät ja sähköiset työvälineet, 1 op (FY10L)

Tutustutaan aikaisempiin YO-tehtäviin sekä varmistetaan ja vahvistetaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavien sähköisten ohjelmistojen osaamista.

18. KEMIA

PAKOLLISET OPINNOT

Kemia ja minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1&KE2)

Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat jaksollinen järjestelmä, atomin rakenne, puhtaat aineet ja seokset, erotusmenetelmät, ainemäärä ja konsentraatio, sidokset ja poolisuus, yhdisteen kaavan esittäminen, kestävä elämäntavan edistäminen luonnontieteissä. Opintojaksolla kerrataan turvallisen työskentelyn perusteet, harjoitellaan havaintojen tekemistä, sekä tehdään kokeellisia töitä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson aikana opiskellaan erilaisia orgaanisia yhdisteitä, niiden ominaisuuksia, reaktioita ja isomeriaa. Opinnoissa harjoitellaan molekyylien mallintamista ja spektrien tulkintaa. Lisäksi käydään läpi liuosten valmistamista, laimentamista ja kuvaajien tekemistä.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson aikana opiskellaan monipuolisesti erilaisia kemiallisia reaktioita (esim. saostumis- hajoamis- palamis-, neutraloitumisreaktiot), niiden kuvaamista kemiallisesti ja reaktioihin liittyviä käsitteitä (esim. saanto, rajoittava tekijä, titraus, ideaalikaasun tilanyhtälö). Harjoitellaan mm. reaktioyhtälöiden kirjoittamista, tasapainottamista ja laskuja. Lisäksi tutustutaan erilaisiin polymeereihin (esim. muovit) ja biomolekyyleihin (esim. proteiinit, hiilihdyraatit) kemiallisesti.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojaksolla opiskellaan energian käsitettä kemian näkökulmasta (muodostumisentalpiat, sidosenergia ja Hessin laki). Keskeisiin sisältöihin kuuluvat lisäksi reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet, sähkökemian keskeiset aiheet, kuten hapetusluvut, sähkökemiallinen pari ja elektrolyysi. Lisäksi tutustutaan teollisesti merkittäviin metalleihin, niiden valmistusmenetelmiin ympäristövaikutuksineen sekä kiertotalouteen. Opintojakson aikana tutustutaan luonnontieteellisen tutkimuksen tekemiseen.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson aikana opiskellaan reaktionopeuteen sekä kemialliseen tasapainoon liittyvät keskeiset asiat. Opintokokonaisuudessa käydään läpi happoja ja emäksiä (käsitteet ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely), erilaisia tasapainoreaktioita ja tutustutaan puskuriliuosten toimintaperiaatteeseen. Opintojakson aikana hyödynnetään graafista esitystapaa mittaustulosten yhteydessä, sekä harjoitellaan tulkitsemaan kuvaajia.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT**Kemian kertaus, 2 op (KE7L)**

Opintojaksolla kerrataan opintojaksojen KE1-KE6 keskeiset sisällöt ja tutustutaan kemian ylioppilaskoetehtäviin.

Kemian ylioppilastehtävät ja sähköiset työvälineet, 1 op (KE8L)

Opintojaksolla käydään läpi kemian ylioppilaskokeen soveltavia tehtäviä ja harjoitellaan edelleen ylioppilaskokeessa käytettävien sähköisten työvälineiden monipuolista ja tarkoituksenmukaista käyttöä

19. HISTORIA**PAKOLLISET OPINNOT****Ihminen, ympäristö ja kulttuuri, 2 op (HI1)**

Vuonna 1903 ihminen teki ensimmäisen moottorilennon. 66 vuotta myöhemmin ensimmäinen ihminen käveli kuussa!

Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1) opintokokonaisuus kertoo matkamme ihmislajin synnystä avaruusmatkoihin saakka. Miten ihminen käyttää ympäristöään ja elää siitä. Onko simpanssi serkkumme ja miten ihminen eli keräilijänä tai keksittyään maanviljelyn? Miksi Eurooppa ajoi muun maailman ohi uudella ajalla ja onko vieläkin näin? Miten ihminen elää ympäristöstään ja hyödyntää sitä?

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Miksi nyt on näin...? Kansainväliset suhteet (HI2) opintokokonaisuus keskittyy siihen, mikä selittää nykypäivän maailmaa. Käsittelemme kansainvälisen järjestelmän kehityksen 1800-luvulta 2000-luvulle. Miksi soditaan ja miten sotia yritetään estää, miksi Eurooppa on niin merkittävässä asemassa vaikka sen 1900-luku on ollut niin sotainen? Käymme läpi aatteita, arkipäivää mutta myös sotia ja merkkihenkilöitä.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

“Raja railona aukeaa.

Edessä Aasia, Itä.

Takana Länttä ja Eurooppaa;

varjelen, vartija, sitä.”

Uuno Kailas kirjoitti 1931 runon “Rajalla”. Mitä se kertoo ajastaan ja onko Suomen kohtalona olla lännen etuvartio vai onko kaikki vain propagandaa?

Itsenäisen Suomen historia (HI3) opintokokonaisuuden aikana opiskellaan Suomen valtiollinen, kulttuurinen ja taloudellinen kehitys 1800-luvulta 2000-luvulle. Miten on mahdollista, että Euroopan köyhimmästä alueesta tuli merkittävä eurooppalainen valtio ja demokratia?

Miten Suomesta tuli Suomi!

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4) opintokokonaisuus sukeltaa Euroopan syntysijoille! Missä on eurooppalaisen kulttuurin perusta ja länsimaisen sivistyksen kehto? Koko eurooppalaisuuden idea tiiviissä muodossa: tiedettä, teknologiaa, elämäntapaa, taidetta. Kukaan sivistynyt ihminen ei voi jättää tätä opintojaksoa valitsematta!

Ruotsin Itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5) opintokokonaisuudessa käsitellään suomalaisten historia kivikaudelta 1800-luvulle. Missä ovat suomalaisten juuret, miten syötiin keskiajalla, onko mahdollisesti esi-isäsi sotinut peräti Saksanmaalla saakka, mikä ihmeen Lopen miekkamies? Se selviää tällä kurssilla.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6) opintokokonaisuus auttaa ymmärtämään muita kulttuureita: miksi aasialaiset elävät eri tavalla? Oliko oikeasti maailman rikkain ihminen Afrikasta? Intiaanit vai mitkä natiivit? Eskimot vai inuiitit? Japanin, Kiinan ja monen muun alueen historiaa mangasta joikuihin.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Maailmanpolitiikka NYT, 2 op (HI7L)

Maailmanpolitiikka NYT (HI7) opintokokonaisuuden aikana tutustutaan kansainväliseen järjestelmään, olemassa oleviin konflikteihin ja ratkaisuyrityksiin. Millaisessa maailmassa elämme? Millainen maailmanne on nyt?

Haluatko tutkia jotakin konfliktia vai kenties lisätietoa jostakin ihmisoikeusjärjestöstä? Aiheet ovat osallistujien päätettävissä, joten jos maailma, yhteiskunta ja historia kiinnostavat, hyppää mukaan, tämä kurssi sopii niin historiasta kuin yhteiskuntaopistakin kiinnostuneille!

Historian kertaus, 2 op (HI8L)

Opintojaksolla kerrataan lukion historian keskeiset sisällöt ja harjoitellaan ylioppilaskirjoituksia varten.

20. YHTEISKUNTAOPPI

VALTAKUNNALLISET PAKOLLISET OPINNOT

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Oman elämäsi sveitsiläinen linkkuveitsi eli peruspaketti suomalaisena elämisestä: oikeutesi, velvollisuutesi, hyvinvointivaltio ja sen haasteet, vaalit ja vaikuttaminen, politiikka ja päätöksenteko, unohtamatta sisäistä turvallisuutta ja oikeudenkäyttöä!

Taloustieto, 2 op (YH2)

Miksi maksetaan korkoa? Mitä raha on, mistä sitä saa ja mihin ne menevät? Mitä jos jään työttömäksi ja mistä työttömyys johtuu? Miten hinta muodostuu? Miten euroopan keskuspankki vaikuttaa minun elämään? Oman ja kansantalouden perusteet ja paljon enemmän.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Suomen ulkoinen turvallisuus, maanpuolustus ja varautuminen, EU ja eurooppalaiset järjestelmät. Mikä on Suomen asema maailmassa ja Euroopan unionissa? Miten EU toimii ja onko siitä minulle mitään hyötyä? Voisinko lähteä vaikka vaihto-opiskelijaksi? Kansainvälisen ihmisen peruskurssi.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Lakitieto, 2 op (YH4)

Saako naapurin tontille rakentaa? Kannattaako riitaoikeudenkäyntiä edes aloittaa? Mitä eroa on asianajajalla, juristilla ja lupalakimiehellä? Miten toimit kun ostamassasi tavarassa on virhe? Rikos ja rangaistus... vai pitääkö rangaista? Pidä puolesi, tunne oikeutesi!

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH5L)

Nimensä mukaisesti kertaamme yhteiskuntaopin kurssin opiskelemalla säännöllisesti, tavoitteellisesti ja myös tehtäviä tekien.

21. USKONTO, EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO

PAKOLLISET OPINNOT

Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojaksolla tarkastellaan uskontoa uskontotieteen näkökulmasta ja sen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam, niiden yhteiset juuret, historiallinen tausta, keskeiset opit, pyhät kirjat ja elämäntavat. Lisäksi pohditaan uskontojen sisäistä monimuotoisuutta, yhdistäviä ja erottavia piirteitä sekä ajankohtaisia kysymyksiä.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon syntyyn, jakautumiseen eri kirkkokunniksi ja sen moninaiisiin ilmenemismuotoihin. Käsitellään kristillisten suuntausten yhdistäviä ja erottavia piirteitä sekä niiden vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan niin historiassa kuin nykypäivänä. Lisäksi tarkastellaan kristinuskon ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutusta Euroopassa ja sen ulkopuolella sekä kristinuskoon liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojaksolla syvennyttään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin, kuten hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kungfutselaisuuteen, taolaisuuteen ja shintolaisuuteen, sekä alkuperäiskansojen uskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin. Tarkastellaan uskontojen keskeisiä piirteitä sekä niiden vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin niin niiden syntyseuduilla kuin länsimaissakin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojaksolla tutustutaan Suomen uskontotilanteeseen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden moninaiisiin muotoihin sekä uskonnon merkitykseen kulttuurissa, yhteiskunnassa ja yksilöiden elämässä. Tarkastellaan suomalaisten uskomusperinteitä eri aikoina sekä uskonnollisten yhteisöjen vaikutusta.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojaksolla tarkastellaan uskonnon roolia taiteessa ja populaarikulttuurissa sekä uskonnollisten teemojen ilmenemistä eri taidemuodoissa, kuten arkkitehtuurissa ja elokuvissa. Lisäksi perehdytään kristinuskon ja muinaissuomalaisen uskonnon vaikutukseen suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä uskonnon symboliikkaan.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojaksolla tarkastellaan uskonnon ja median välistä suhdetta eri näkökulmista, kuten uskonnon vaikutusta mediassa ja median vaikutusta uskontoihin. Lisäksi opiskelijat perehtyvät tieteelliseen uskonnon tutkimukseen, ajankohtaisiin tutkimusaiheisiin ja uskontojen näkyvyyteen mediassa. Opintojaksolla harjoitellaan kriittistä arviointia uskontoon liittyvästä informaatiosta ja sen lähteistä sekä mediasisällön tuottamista tai media-analyysin tekemistä.

22. USKONTO, ORTODOKSINEN USKONTO

PAKOLLISET OPINNOT

Uskonto ilmiönä, 2 op (UO1)

Opiskelija tutustuu uskontoon ilmiönä, perehtyy juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisiin taustoihin sekä ymmärtää niiden yhteiset piirteet ja eroavaisuudet. Lisäksi opiskelija oppii tunnistamaan eri katsomusten merkityksen ihmisten elämässä.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opiskelija perehtyy ortodoksisen kirkon syntyyn, historiaan ja kehitykseen, tunnistaa sen keskeiset opilliset painotukset sekä tutustuu ortodoksiin paikalliskirkkoihin, niiden merkitykseen ja kirkkojen välisiin yhteyksiin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Maailman uskontoja, 2 op (UO3)

Opiskelija tutustuu hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja shintolaisuuden keskeisiin piirteisiin sekä ymmärtää niiden kulttuuriperintöä. Lisäksi opiskelija perehtyy luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden ominaispiirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opiskelija perehtyy Suomen uskonnolliseen kenttään ja uskonnon eri ilmenemismuotoihin, ymmärtää uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta sekä osaa jäsentää Suomessa toimivien uskonnollisten yhteisöjen merkitystä.

Ortodoksisuus ja taide, 2 op (UO5)

Opiskelija perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä. Uskonnolliseen symboliikkaan tutustumalla opiskelija ymmärtää, miten uskonto ja taide liittyvät toisiinsa. Jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri ja ikonitaide ovat ortodoksisen taiteen erityispiirteitä.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opiskelija tutustuu uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja kehittää kykyään arvioida uskonnon ja median välistä suhdetta. Opiskelija oppii myös tuntemaan uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä.

23. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

PAKOLLISET OPINNOT

Minä ja hyvä elämä, 2op (ET1)

Opintojaksolla tutustutaan hyvän elämän määritelmiin ja käsitteisiin, jotka auttavat opiskelijaa muotoilemaan oman näkökulmansa elämänvalintoihin ja kunnioittamaan eri identiteettejä. Opiskelija oppii erilaisista maailmankuvista ja ihmiskäsityksistä sekä pohtii hyvän elämän käsitteitä, jotka tukevat oman elämäntutkimuksen jäsentämistä.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojaksolla tarkastellaan yhteiskunnallisten ilmiöiden vaikutusta yksilön elämänvalintoihin ja elämäntutkimukseen. Opiskelija tutustuu yhteiskunnallisiin rakenteisiin, kuten mediaan, kouluun ja politiikkaan, sekä teemoihin kuten ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus ja kestävä tulevaisuus. Opintojaksolla pohditaan myös aktiivisen kansalaisuuden merkitystä ja yksilön valintojen vaikutusta yhteiskuntaan.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja rooliin yksilön elämässä, kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Opiskelija pohtii kulttuurin vaikutusta identiteettiin, tutustuu eri kulttuureihin ja käsittelee suomalaisuuden, vähemmistöjen sekä syrjinnän ja ihmisoikeuksien kysymyksiä.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojaksolla perehdytään maailmankatsomuksiin ja niiden muotoutumiseen. Opiskelija tutustuu siihen, miten ympäristö ja henkilökohtaiset kokemukset vaikuttavat yksilön katsomukseen. Opintojakson aikana opitaan käsitteitä,

joiden avulla voi pohtia omaan katsomukseen vaikuttaneita tekijöitä ja ymmärtää, miten eri katsomukset selittävät maailmaa. Lisäksi tarkastellaan, miten katsomukset ilmenevät elämäntavoissa ja jäsennetään omia uskomuksia.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojaksolla tutkitaan uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteellistä tutkimusta sekä niiden kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Opiskelija perehtyy maailmanuskontojen, kuten kristinuskon, islamin, hindulaisuuden ja buddhalaisuuden, sekä ateismin ja sekulaarin humanismin historiaan ja peruspiirteisiin. Lisäksi tarkastellaan keskeisiä käsitteitä ja opitaan vertaamaan eri maailmankatsomuksia omaan elämäkatsomukseen.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojaksolla tutustutaan tulevaisuuden tutkimukseen, sen keinoihin ja skenaarioihin, kuten utopioihin ja dystopioihin. Opiskelija arvioi oman toiminnan merkitystä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa ja reflektoi teknologian roolia yhteiskunnassa. Lisäksi tarkastellaan globaaleja ekologisia muutoksia ja niiden vaikutusta elämäkatsomukseen.

24. FILOSOFIA

PAKOLLISET OPINNOT

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojaksolla tutustutaan filosofiaan, sen luonteeseen ja peruskysymyksiin, kuten tietoon ja todellisuuteen liittyviin pohdintoihin. Keskiössä ovat ajattelun taidot: kriittisyys, käsitteellisyys, taitava argumentointi ja pätevä päättely, joita harjoitellaan filosofian työtapoja hyödyntäen. Lisäksi opiskelija perehtyy filosofisiin kysymyksiin ja kehittää kykyään loogiseen ja pätevään päättelyyn.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojaksolla perehdytään etiikan keskeisiin käsitteisiin, kuten hyvään ja pahaan, oikeaan ja väärään, sekä hyvän elämän perusteisiin. Opiskelija tutustuu eri etiikan teorioihin ja soveltavaan etiikkaan, kuten ympäristön eettisiin kysymyksiin. Aiheita käsitellään filosofian näkökulmasta, mutta niitä lähestytään myös arkielämän ja siihen liittyvien kysymysten kautta. Opintojaksolla harjoitellaan omien elämänvalintojen ja elämän merkityksellisuuden jäsentämistä ja perustelemista filosofisen etiikan avulla.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojaksolla tutustutaan yhteiskuntafilosofisiin kysymyksiin, kuten oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon, demokratiaan ja hyvinvointiin. Opiskelija perehtyy poliittisiin ideologioihin, vapauteen, tasa-arvoon ja vallankäyttöön sekä käsittelee ajankohtaisia kysymyksiä, kuten ympäristöongelmia, teknologian vaikutuksia ja kulttuurien kohtaamista.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojaksolla perehdytään filosofisiin teorioihin tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä. Opiskelija tutustuu kielen ja merkitysten rooliin todellisuuden hahmottamisessa sekä tieteellisen tutkimuksen luonteeseen ja menetelmiin. Opintojaksolla syvennytään myös tieteellisten teorioiden ja havainnon suhteeseen totuuteen sekä tarkastellaan eri tieteiden tapoja selittää, ennustaa ja ymmärtää tieteellistä tietoa.

25. PSYKOLOGIA

PAKOLLISET OPINNOT

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojaksolla tutustutaan psykologiaan tieteenä ja ihmisen toiminnan selittämiseen biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden näkökulmista. Keskeisinä teemoina ovat tunteet, motivaatio, muisti, oppimisen taidot ja psyykinen hyvinvointi. Opiskelija oppii ymmärtämään sekä tietoisesti että tiedostamattoman psyykkisen toiminnan merkityksen, havainnoimaan omaa psyykkistä hyvinvointiaan ja perehtyy psykologian tutkimusmenetelmiin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kehittyvä ihminen, 2op (PS2)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen kehitykseen elämänkulun aikana, erityisesti lapsuuden ja nuoruuden psykologiaan, sekä kehitykseen vaikuttaviin tekijöihin. Opiskelija oppii, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, eritellen kehitykseen vaikuttavia biologisia, psyykkisiä ja ympäristöllisiä tekijöitä. Lisäksi perehdytään hermoston toiminnan periaatteisiin ja niiden yhteyteen yksilön psyykkiseen kehitykseen. Opintojakso tarjoaa välineitä eri-ikäisten ihmisten ja oman elämän ymmärtämiseen.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojaksolla perehdytään aivotoiminnan ja psyykkisten ilmiöiden yhteyteen, kuten tarkkaavuuteen, havaitsemiseen, muistiin ja päätöksentekoon. Opiskelija oppii tiedonkäsittelyyn vaikuttavien toimintojen periaatteita ja niiden hermostollista perustaa.

Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojaksolla opiskelija tutustuu tunteiden, mielenterveyden ja psykologian tutkimukseen. Aiheina ovat tunteiden tunnistaminen ja hallinta, mielenterveyden ylläpito sekä yleisimmät mielenterveyden häiriöt. Lisäksi käsitellään unen, stressin ja kriisien merkitystä mielenterveydelle. Opiskelija harjoittelee tiedon soveltamista oman ja muiden psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojaksolla käsitellään yksilöiden välisiä eroja persoonallisuuden piirteissä, luovuudessa, älykkyydessä ja temperamentissa. Tutustutaan myös persoonallisuuden, tilanteiden ja kulttuurin vuorovaikutukseen. Opiskelija perehtyy persoonallisuuden kehitykseen eri teorioiden valossa. Lisäksi tarkastellaan muiden ihmisten, tilanteiden ja sosiaalisten verkostojen vaikutusta persoonallisuuteen.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Ajankohtainen psykologia, 2 op (PS6L)

Opintojakson tavoitteena on kerrata ja syventää muilla psykologian opintojaksoilla opiskeltuja aiheita sekä tarkastella ajankohtaisia ilmiöitä psykologian ja sosiaalipsykologian näkökulmasta. Opiskelija perehtyy psykologian ja sosiaalipsykologian ajankohtaisiin teemoihin ja soveltaa näiden tietoa käytäntöön. Lisäksi opintojaksolla käsitellään psykologiatieteen ajankohtaisia teemoja, kuten keskeisiä käsitteitä, suuntauksia, teorioita ja tutkimuksia, sekä harjoitellaan ainereaalikokeen tehtävätyyppeihin vastaamista.

26. TERVEYSTIETO

PAKOLLISET OPINNOT

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen voimavaroja, terveyden edistämistä ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä niiden yhteyksiä. Syvennetään ymmärrystä kehon ja mielen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä, elintapojen merkityksestä terveydelle ja terveyskäyttäytymistä selittävästä teorioista. Opintojaksolla opitaan arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisössä sekä tarkastellaan terveyskulttuurin ilmiöitä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojaksolla perehdytään terveystieteelliseen tutkimusprosessiin, terveysviestintään ja kriittiseen lukutaitoon. Tarkastellaan, miten psykososiaalinen ja fyysinen ympäristö vaikuttavat terveyteen, sekä pohditaan omien valintojen yhteyksiä ympäristön terveellisyydelle. Opintojakson teemoihin kuuluvat myös terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta, ympäristön terveys ja turvallisuus sekä riippuvuuksien synty, ehkäisy ja haitat.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojaksolla tutustutaan terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn kehitykseen sekä yhteiskunnan terveyshaasteisiin. Keskiössä ovat tarttuviin ja tarttumattomiin tauteihin liittyvät riskitekijät, ehkäisykeinojen pohdinta ja niiden vaikutukset yksilöön ja yhteiskuntaan. Lisäksi tarkastellaan sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon roolia sekä globaaleja terveyshaasteita ja eettisiä kysymyksiä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4L)

Opintojakson sisältö koostuu opintojaksojen TE1 terveys voimavarana, TE2 terveys ja ympäristö ja TE3 terveys ja yhteiskunta keskeisistä sisällöistä.

27. LIIKUNTA

PAKOLLISET OPINNOT

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojaksolla sovelletaan liikuntataitoja erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen. Opintojakso sisältää opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäviä liikuntatehtäviä ja -leikkejä sekä pelejä.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojaksolla keskitytään fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointiin, ylläpitoon ja kehittämiseen monipuolisesti liikkuen. Yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittäviä liikunnallisia pari- ja ryhmätehtäviä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojaksolla tutustutaan joihinkin uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin sekä ylläpidetään ja kehitetään liikuntataitoja ja fyysisiä ominaisuuksia monipuolisesti.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojaksolla toteutetaan yhdessä jokin projektiluontoinen kokonaisuus, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muu vastaava.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojaksolla keskitytään virkistystä lisääviin liikuntamuotoihin, kehonhuoltoon ja rentoutumiseen.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Pallopelit, 2 op (LI6L)

Opintojakso koostuu erilaisista sisä- ja ulkopallopeleistä, joissa pyritään syventämään opiskelijoiden lajitekniikkaa ja –taktiikkaa sekä sääntötuntemusta.

Terveyttä liikkuen, 2 op (LI7L)

Opintojaksolla pyritään virkistäytymään muun koulunkäynnin ohessa sekä kehittämään fyysistä ja psyykkistä kuntoa mm. ylioppilaskirjoituksia silmälläpitäen. Opintojakson sisältö rakentuu yhdessä opiskelijoiden kanssa suunnitellen. Opintojakso on mahdollista valita 3. vuosikurssilla.

Uudet lajit, 2 op (LI8L)

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat uusiin, koululiikunnassa harvemmin toteutettaviin liikuntalajeihin sekä madaltaa kynnystä lähteä kokeilemaan lajia myöhemminkin. Opintojakson sisältö luodaan yhdessä opetusryhmän kanssa, opiskelijoiden toiveiden mukaan. Lajeina voivat olla esim. ammunta, keilailu, uinti, melonta, jousiammunta, laskettelu, golf, jne. Opintojakso aiheuttaa kustannuksia opiskelijalle ja se tarjotaan valittavaksi joka toinen vuosi.

Retkeily, 2 op (LI9L)

Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijoille sellaiset perustiedot ja -taidot luonnossa liikkumisesta, että hän pystyy itse turvallisesti retkeilemään kesällä tai talvella, päivällä tai yöllä. Opintojakso sisältää vaeltamista, leirytymistä, lupa-asioita, jokamiehenoikeuksia, tulien tekoa, muonitusta, varusteita, eksymisen ehkäisemistä, sään tulkintaa, eräensiapua, jne. Opintojakso sisältää yöretken. Opintojaksosta peritään maksu ja se tarjotaan valittavaksi joka toinen vuosi.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Sisällöt muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

28. LIIKUNTAVALMENNUS JA HYVINVOINTI

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valmennus 1, 2 op (LIHYL1)

Opintojaksoon kuuluu 15 tuntia lähiopetuskertoja. Opintojaksolla opetellaan omaa harrastusta tukevia taitoja. Luentoja pidetään ravinnosta, omaa harjoittelua tukevasta lisä/kuntosaliharjoittelusta, urheilupsykologiasta, tämän lisäksi tutustutaan fysioterapiaan kuntouttavana ja ylläpitävänä apuna sekä palautumisen tärkeyteen. Luennoilla käy vierailijoita mahdollisuuksien mukaan. Opintojaksolla tehdään käytännön harjoituksia aihealueisiin liittyen. Loppuopintojakso (23 h) koostuu käytännön harjoittelusta valmentajan kanssa yhteistyössä tai dokumentoidusta omatoimisesta harjoittelusta. Opiskelija pitää oppimispäiväkirjaa harjoituksistaan, keskittyen aihealueisiin yksi kerrallaan.

Valmennus 2, 2 op (LIHYL2)

Opintojakso valmennus 2 toteutetaan harrastusyhteistyönä. Toteutus koordinoidaan joko opiskelijan valmentajan kanssa tai itsenäisesti niin, että opiskelija dokumentoi omia harjoituksiaan, mikäli valmentajaa ei ole. Opiskelija pitää oppimispäiväkirjaa Valmennus 1 oppimistaan asioista omiin harjoituksiinsa liittyen, loppua kohden opiskelija oppii käyttämään itselleen hyödyllisiä keinoja harrastuksensa tukena sekä ymmärtää myös harjoitustensa ulkopuolisen toiminnan merkityksen. Koostuu 38 h dokumentoidusta säännöllisestä harjoittelusta sekä oppimispäiväkirjasta.

29. MUSIIKKI

PAKOLLISET OPINNOT

Intro - kaikki soimaan, 2op (MU1)

Opintojaksolla kerrataan aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Tavoitteena on löytää rohkeutta omaan luovaan ilmaisuun. Tutustutaan ryhmässä toimimiseen, yhdessä musisoimiseen ja laulamiseen. Pyritään luomaan hyvinvointia musiikin avulla arkeen.

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojaksolla on mahdollista hioa yhteismusisointitaitoja sekä omaa taiteellista ilmaisua. Musiikin avulla opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia. Mahdollisuus on tutustua suomalaiseen musiikkikulttuuriin sekä opiskelijoiden omaan musiikkikulttuuriin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojaksolla pääpaino on musisoinnissa ja laulamissa. Tutustutaan monipuolisesti eri musiikkikulttuureihin ja tyyliin.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opiskelijat pääsevät aktiivisesti suunnittelemaan opintojakson sisältöä ja toteutusta. Opetellaan arvostamaan ryhmäläisten taiteellisia ratkaisuja. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri taiteenaloihin. Voidaan pohtia mediaan liittyviä aiheita sekä kriittisyyttä ja arviointia taiteen näkökulmasta.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Bändisoitto, 2 op (MU5L)

Opintojaksolla on mahdollisuus tutustua monipuolisesti eri soittimiin tai keskittyä bändissä laulamiseen. Opiskelijat voivat itse valita soittimia omien mieltymyksien ja taitojen mukaan. Aiempaa soittokokemusta ei tarvitse olla. Opiskelijat voivat opintojakson alusta asti osallistua ohjelmiston suunnitteluun.

Bändisoitto, 2 op (MU6L)

Opintojaksolla syvennetään aiemmin opittuja soitto- ja laulutaitoja. Voitpa aloittaa uudenkin soittimen kokeilun. Aiempaa soittokokemusta ei tarvitse olla. Yhteismusiion ilo ja rohkea osallistuminen ovat keskeisiä asioita. Opiskelijat pääsevät opintojakson alusta asti suunnittelemaan ja vaikuttamaan opintojakson toteutukseen.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD7)

Opintojaksolla pääsee toteuttamaan omaa luovuutta ja osaamista. Opintojakson voi suorittaa joko projektina esim. taltioituna konserttina tai kokoamalla näytesalkun. Opiskelija saa suorituksesta erillisen lukiodiplomitodistuksen.

Musiikki ja liike (MU7L)

Opintojaksolla pyritään lisäämään rentoutus- lämmittely- ja improvisaatioharjoitusten avulla hyvinvointia arkeen. Rento asenne ja osallistuminen ovat keskeisiä tavoitteita.

30. KUVATAIDE

PAKOLLISET OPINNOT

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojaksolla tutkitaan kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin merkitystä omassa elämässä ja maailmassa. Harjoitellaan piirustustekniikoita, sommittelua, värien käyttöä ja kuvan tulkintaa. Opiskelija kehittää kuvanlukutaitoa, käyttää erilaisia työvälineitä ja ilmaisee itseään kuvataiteen keinoin.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojaksolla tutustutaan rakennetun ja luonnonympäristön sekä muotoilun historiaan ja tulevaisuuteen. Omasta ympäristöstä lähdetään tutkimaan tilan ja paikan muotoilua. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa luovia materiaalikokeiluja, kuten pienoismalleja ja esinesuunnittelua, sekä harjoittelee kolmiulotteista hahmottamista ja mallintamista. Käsitellään, mikä tekee tilasta toimivan ja tuotteesta kestävä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojaksolla tutustutaan taiteen ja visuaalisen kulttuurin kuvastoon eri medioissa. Opiskelija tekee graafista suunnittelua, kuten julisteita ja logoja, sekä pohdiskelee visuaalisuuden merkitystä viestinnässä. Kurssilla käsitellään kulttuuriperintöä, nykymediaa ja omia kuvia, ja tutustutaan valokuvaukseen, elokuvaan, mainontaan, verkkoympäristöön ja sosiaaliseen mediaan. Opiskelija oppii, miten kuva voi vaikuttaa ja välittää viestiä.

Taiteen monet kuvat, 2 op (KU4)

Opintojaksolla tutustutaan taiteen historiaan ja tarkastellaan eri aikakausien kuvataidetta. Työskentelytekniikoina käytetään valokuvausta, maalausta, piirtämistä ja kolmiulotteista rakentamista. Oman kuvantekemisen kautta tutkitaan ajankohtaisia ja historiallisia ilmiöitä sekä syvennetään kuvantulkinnan taitoja. Pohditaan myös, kuinka taidehistoria ja aikakausien taiteilijoiden ratkaisut vaikuttavat omaan kuvalliseen ilmaisuun ja ihmiskuvan muutokseen ajan myötä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Media ja nykyaide, 2 op (KU5L)

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan suhdetta mediaan ja visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteen keinoin, tarkastellen niiden henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Opintojaksolla toteutetaan monitaiteellisia teoksia ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin, hyödyntäen myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Lisäksi perehdytään median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin eri ilmaisun, tuotannon ja esitystapojen moninaisuuteen.

Musavideo, 2 op (KuMu1L)

Musavideo-opintojaksolla opiskelijat mahdollisesti säveltävät, sanoittavat ja sovittavat musiikkia oman taitotasonsa ja kiinnostuksensa pohjalta esityksen, josta tehdään musiikkivideo käytössä olevilla resursseilla. Musiikin ja kuvataiteen yhteinen opintojakso.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Kuvataiteen lukiodiplomilla osoitetaan laajaa osaamista kuvataiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla kuvia. Diplomitehtävistä valitaan yksi, jonka pohjalta luodaan taideteos ja portfolio. Opintojakso tuottaa lukiodiplomitodistuksen päättötodistuksen yhteyteen. Osallistuminen edellyttää neljän kuvataiteen opintojakson suorittamista.

31. KOTITALOUS

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kotitalous 1, 2 op (KO1)

Opintojaksolla syvennetään perusopetuksessa saatuja valmiuksia, taitoja ja ymmärrystä kotitaloudesta ja arjen hallinnasta. Sisältöihin kuuluvat ruoanvalmistus ja leivonta, ruokakulttuurit Suomessa ja muualla, ateriasuunnittelu, kodinhoito sekä kuluttajakasvatus. Lisäksi opitaan käyttämään kodinkoneita tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti.

Kotitalous 2, 2 op (KO2)

Opintojakson tavoitteena on syventää perusopetuksessa opittuja valmiuksia, taitoja ja ymmärrystä kotitaloudesta ja arjen hallinnasta. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat ruoanvalmistus, leivonta, ruokakulttuurit Suomessa ja maailmalla, ateriasuunnittelu, kodinhoito sekä kuluttajakasvatus. Lisäksi opitaan hyödyntämään kodinkoneita tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti.

Kotitalouden diplomi, 2 op (KO3)

Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomi suoritetaan ohjatusti ja itsenäisesti kotitalouden taidon pitkäaikaisena näyttönä kotitalouden lukiodiplomikurssilla.

32. TEKSTIILITYÖ

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

OPINTOJAKSO Juhla-asun valmistus, 2 op (TSL1)

Opintojakson tavoitteena on syventää peruskoulun käsityön tekstiilityön opintoja. Opintojakson aikana suunnitellaan ja valmistetaan yksilöllinen käsityöprojekti, kuten vaate tai sen osa, esimerkiksi juhlavaate tai asu penkkareihin. Työskentelyn yhteydessä tutustutaan projektin kannalta sopiviin materiaaleihin ja niihin liittyviin juhlaperinteisiin.

33. TEKNINEN TYÖ

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

OPINTOJAKSO Automaatio ja robotiikka, 2 op (TNL1)

Kurssilla pohditaan ja etsitään vastausta siihen, mitä automaatio ja robotiikka ovat? Mikä on niiden tarkoitus ja mitä niillä yritystoiminnassa haetaan? Tehdään vierailuja lähiseudun automaatiota hyödyntäviin yrityksiin. Tutustutaan ohjelmoitaviin elektroniikkapiireihin sekä suunnitellaan ja toteutetaan pienimuotoisia automaatiosovelluksia niiden avulla. Opiskelija dokumentoi raportiksi kaiken kurssin aikana tuottamansa. Opintojakso voidaan myös toteuttaa perinteisempiä käsityön sisältöjä tuottaen.

34. OPINTO-OHJAUS

PAKOLLISET OPINNOT

OPINTOJAKSO Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojaksolla laadit henkilökohtaisen opintosuunnitelman sekä tutustut omiin vahvuuksiisi ja kehität opiskelutaitoja. Saat valmiuksia arjenhallintaan, hyvinvoinnin ylläpitoon sekä tiedonhankintaan. Lisäksi perehdyt jatko-opintomahdollisuuksiin, työelämään ja hakupalveluihin.

OPINTOJAKSO Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojaksolla päivität opinto- ja urasuunnitelmasi, tutustut jatko-opintomahdollisuuksiin kotimaassa ja ulkomailla sekä hankit tietoa työelämästä ja yrittäjyydestä. Käsittelemme myös oman talouden hallintaa, opintotukiasioita ja asumista. Ovit tunnistamaan tulevaisuuden osaamistarpeita sekä kehittämään omia hyvinvointi- ja ennakkointitaitojasi

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

OPINTOJAKSO Tutorina toimiminen, 2 op (OP3L)

Opintojaksolla osallistut tutor-koulutukseen ja suunnittelet toimintaa uusien opiskelijoiden tukemiseksi. Tehtäviin kuuluu uusien opiskelijoiden perehdytys, ryhmäyttäminen ja lukion esittely erilaisissa tilaisuuksissa. Opintojakso edellyttää aktiivista osallistumista ja suoritetaan opettajakunnan valitsemana tutorina.

35. OPISKELUN TAIDOT

OPINTOJAKSO Opiskelutekniikka 1, 1 op (OPT1L)

Opintojaksolla kehität omia valmiuksiasi käyttää erilaisia tekniikoita oppimisen tukena. Aiheita ovat erilaiset lukemisen tavat ja apuvälineet, kokeissa vastaaminen, ajankäytön suunnittelu ja hallinta sekä muisti. Työskennellään pareittain tai pienryhmässä. Opintojakson voi suorittaa 2 - 3 jakson aikana.

OPINTOJAKSO Opiskelutekniikka 2, 1 op (OPT2L)

Opintojakson sisältö räätälöidään omien tarpeidesi mukaan. Tarvittaessa työskennellään aineenopettajan ohjauksen mukaan ja keskitytään yhteen oppiaineeseen tai opiskellaan eri oppiaineita. Teemana voi olla myös motivaatio, esiintymisjännityksen lievittäminen tai rentoutuminen. Kysy lisää erityisopettajalta.

36. TEMAATTISET OPINNOT

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

OPINTOJAKSO Opiskelun digitaidot, 2 op (TO1L)

Opintojaksolla perehdytään lukio-opinnoissa käytettävän tietokoneen peruskäyttöön ja tarvittavien ohjelmistojen keskeisiin ominaisuuksiin. Tavoitteena on saavuttaa valmiudet käyttää lukion opiskelu- ja koeympäristöjä. Sisältöihin kuuluvat oman tietokoneen ominaisuuksiin tutustuminen, opiskeluympäristöjen ja sovellusten asentaminen sekä niiden peruskäyttö. Lisäksi harjoitellaan liittymistä koeympäristöön ja toimimista siellä.

OPINTOJAKSO Lukion toiminta tiimeissä 1, 1 op (TO2)

Opintojaksolla opiskelija oppii toimimaan aktiivisena tiimin jäsenenä, kantamaan vastuuta tiimin toiminnasta sekä kehittämään kokous- ja yhteistyötaitoja. Opiskelija harjoittelee neuvottelutaitoja, esiintymistä sekä tapahtumien suunnittelua ja järjestämistä. Opintojaksolla tutustutaan lukion toimintakulttuuriin osallistumalla erilaisiin tiimeihin, kuten Digi- ja sometiimiin, Hyvinvointitiimiin, Juhlatiimiin tai Markkinointi- ja tutortiimiin. Tiimit vaihtelevat lukuvuosittain tarpeiden ja opiskelijoiden toiveiden mukaan.

OPINTOJAKSO Lukion toiminta tiimeissä 2, 1 op (TO3)

Opintojaksolla opiskelija oppii toimimaan aktiivisena tiimin jäsenenä, kantamaan vastuuta tiimin toiminnasta sekä kehittämään kokous- ja yhteistyötaitoja. Opiskelija harjoittelee neuvottelutaitoja, esiintymistä sekä tapahtumien suunnittelua ja järjestämistä. Opintojaksolla tutustutaan lukion toimintakulttuuriin osallistumalla erilaisiin tiimeihin, kuten Digi- ja sometiimiin, Hyvinvointitiimiin, Juhlatiimiin tai Markkinointi- ja tutortiimiin. Tiimit vaihtelevat lukuvuosittain tarpeiden ja opiskelijoiden toiveiden mukaan.

37. PROJEKTIOPINNOT (PROJL)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Projektiopinnot mahdollistavat aktiivisen lukio-opintojen ulkopuolisen toiminnan hyödyntämisen osaksi lukio-opintoja. Projektiopinnot voivat olla harrastus-, yhdistys-, järjestö- tai muussa vastaavassa aktiivisesta osallistumisesta tahon toimintaan. Opintoihin voidaan hyväksyä myös lukiokurssien ulkopuolista opiskelua tai toimintaa (esim. lukion muu toiminta). Opintojen sisältö ja suoritustavat sovitaan rehtorin ja opintoja lukiossa valvovan opettajan kanssa. 19 tuntia aktiivista työskentelyä vastaa yhtä opintopistettä lukio-opinnoissa. Päätöksen projektiopintojen hyväksi lukemisesta tekee rehtori. Projektiopintoja on

mahdollista sisällyttää lukio-opintoihin enintään neljä yhden opintopisteen opintojaksoa: (PROJ1L 1 op), (PROJ2L 1 op), (PROJ3L 1 op), (PROJ4L 1 op).

38. KORKEAKOULUOPINNOT

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

Korkeakouluopintojen tehtävänä on mahdollistaa korkeakouluopintojen suorittaminen osana lukio-opintoja. Opiskelija suorittaa valitsemiaan korkeakouluopintoja valitsemassaan korkeakoulussa. Korkeakouluopintojen soveltuvuudesta lukio-opinnoiksi, mahdollisista kustannuksista ja niiden jakautumisesta opiskelijan ja lukion kesken, suorittamisesta ja suoritustavasta sovitaan ennen opintojen aloittamista rehtorin ja opinto-ohjaajan tai aineenopettajan kanssa. Korkeakouluopintojen maksullisuudesta opiskelijalle päätettäessä on huomioitava, että lukiolain mukaan osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Lisäksi on huomioitava, että lukiolaissa tarkoitettuun koulutukseen kuuluva opetus ja ohjaus ovat opiskelijalle maksuttomia. Lukion rehtori päättää korkeakouluopintojen hyväksi lukemisesta ja opintojen laajuuden määrittelystä. Lähtökohtaisesti korkeakoulun opintopiste vastaa yhtä lukion opintopistettä.

Korkeakouluopintoja on mahdollista sisällyttää lukio-opintoihin enintään kymmenen yhden opintopisteen opintojaksoa: (KORKL1 1 op), (KORKL2 1 op), (KORKL3 1 op), (KORKL4 1 op), (KORKL5 1 op), (KORKL6 1 op), (KORKL7 1 op), (KORKL8 1 op), (KORKL9 1 op) ja (KORKL10 1 op).